

Töobik eeluuring

Detsember 2014 / Jaanuar 2015

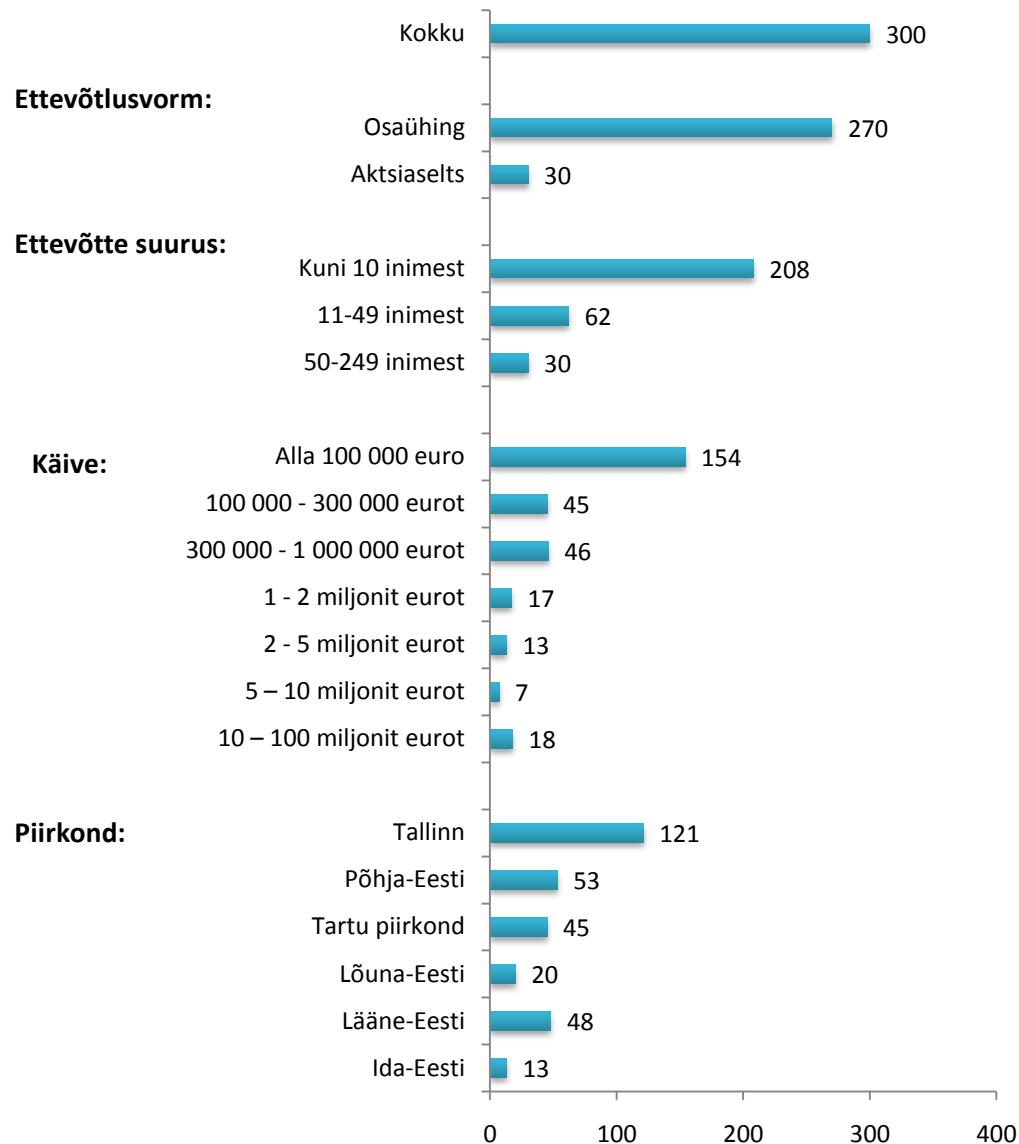

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Metoodika ja valim

Valimisse kuulus **N=300** Eestis registreeritud **mikro-, väikese ja keskmise suurusega ettevõtet** (töötajate arv 1 – 249 inimest).

Uuring viidi läbi Äriregistri andmete põhjal ja kasutatavaks uurimismeetodiks oli CAWI.

Uuringukutse, milles on link uuringuankeedile, saadi andmebaasist juhuvalimi teel leitud ettevõtete üldaadressidele. Uuringule paluti vastata inimesel, kes vastavas ettevõttes tegeleb või on kursis tööohutuse temaatikaga. Kõrgema vastamisaktiivsuse saavutamiseks loositi kõigi vastanute vahel välja auhind.

Kogutud andmed puhastati, töödeldi ning analüüsiti kvantitatiivselt. Kus võimalik, seal teostati vabavastustele kodeerimine ja temaatiline rühmitamine.

Uuring viidi läbi ajavahemikul: 11.12.2014 - 06.01.2015

Uuringut rahastati ESF programmist „Tööelu kvaliteedi parandamine 2009-2014“.

Ülevaade tulemustest

- **Tööohutuse ja tervishoiuga tegelemist ettevõttes peab oluliseks 72% vastanutest, lisaks on iga viies neutraalsel seisukohal.** Mida suurema ettevõttega on tegu nii käibe kui töötajate arvu poolest, seda enam tähtsustatakse selle temaatikaga tegelemist. Äriühingute lõikes vaadeldes esineb suurem tähtsustamine aktsiaseltside esindajate hulgas (90% peab seda oluliseks), piirkonna lõikes vaadeldes Lääne-Eesti ettevõtete esindajate seas (85%).
- **Tervishoiu ja tööohutuse temaatikaga tegeleb ettevõtetes enamasti ettevõtte omanik (49%-l juhtudest), iga viienda vastaja ettevõttes töökeskkonna spetsialist.** Selgelt on näha tendents, et väiksemates ettevõtetes (osaühingutes) kaldub selle temaatikaga tegelema ettevõtte omanik ning suuremates ettevõtetes (aktsiaseltsides) on selleks palgatud eraldi ettevõtte töökeskkonna spetsialist.
- **Enamasti kasutatakse töökeskkonna kaardistamisel teksti- ja andmetöötlusprogramme** (nt. MS Word ja Excel, 46%-l vastanutest), vaid kümnendik kasutab selleks veebipõhiseid vahendeid. Samas ligikaudu iga teise vastaja ettevõttes (45%) ei kasutata selleks otstarbekas ühtki tarkvara või vahendit. Teksti- ja andmetöötlusprogrammide kasutamine on selgelt rohkem levinud aktsiaseltsides ja üldiselt suuremates ettevõtetes.
- **Tasulist tarkvara kasutatakse selleks vaid ligikaudu iga viienda vastaja ettevõttes, valdavalt on kasutatav tarkvara tasuta saadaval.** Märkimisväärseid erinevusi aktsiaseltside ja osaühingute ega töötajate arvu poolest erineva suurusega ettevõtete vahel ei esine.

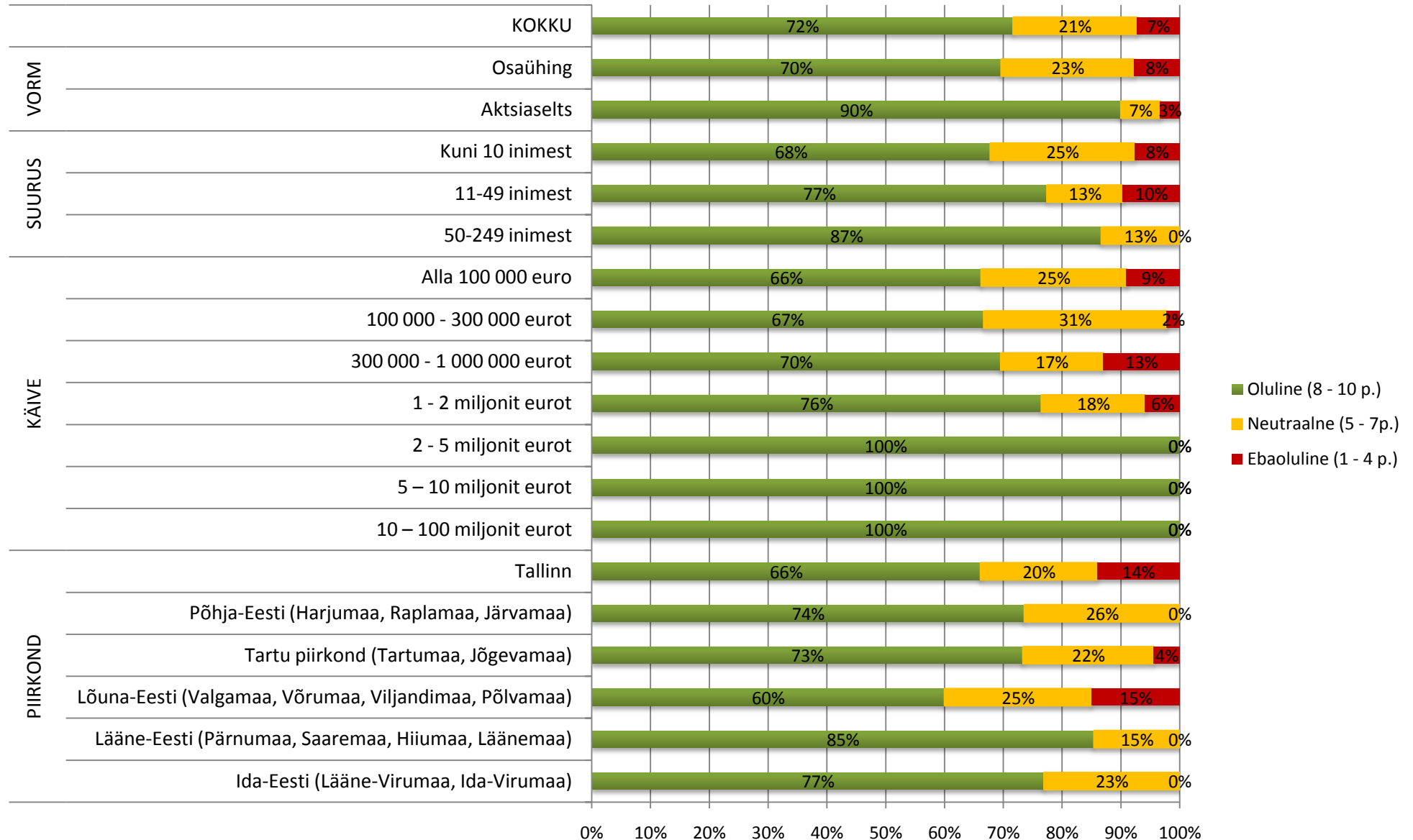
- **Viimane töökeskkonna ohutegurite kaardistamine toimus iga neljanda ettevõtte puhul viimase poolaasta jooksul ning iga viienda ettevõtte puhul viimase aasta jooksul.** Ligikaudu iga neljanda ettevõtte esindaja vastas, et ohutegurite kaardistamine leidis aset möödunud kahe aasta jooksul või enne seda. Viimase 6 kuu jooksul on ohutegureid kaardistatud kõige rohkem nii töötajate arvult (57%) kui käibelt kõige suuremates ettevõtetes (67%).
- **Tegevused, mida arvatakse kõige sagedamini kuuluvat ettevõtte töökeskkonna ohutegurite kaardistamise alla, on riskide hindamine seoses töökeskkonna, töövahendite, töölaadi ja töötajatega; ohutegurite kaardistamine ning analüüsi ja järelduste tegemine vastavalt saadud hinnangutele** (kõik need kuuluvad antud mõiste alla 91-94% vastajate arvates). Kõige vähem peetakse selle mõiste hulka kuuluvateks töötajate ametite kaardistamist (seda peab ohutegurite kaardistamise alla käivateks 58% vastanuist).
- **Töökeskkonna riskianalüüs on viidud läbi 54% vastanute ettevõtetes, sealhulgas aktsiaseltsides ja töötajate arvult suuremates ettevõtetes märkimisväärselt enam kui teistes.** Ka ettevõtte käive eristab riskianalüüsi läbiviinuid: alla 100 000-eurose käibega ettevõtetest on riskianalüüsi teostanud vaid ligikaudu iga kolmas, samas kui 100 000 kuni 300 000-eurose käibega ettevõtetest ligikaudu 60% ja rohkem kui 300 000-eurose käibega ettevõtetest üle 80%. Regioonide lõikes on kõige vähem riskianalüüsi läbi viidud Ida-Eestis asuvates ettevõtetes (38% puhul).
- **Riskianalüüsi läbiviijate osas on jagunemine üsna võrdselt ettevõtte enda töötajate ja väljaspool ettevõtet tellitud teostajate vahel:** 54% vastanute ettevõtetes oli teostajaks ettevõtte enda töökeskkonnaspetsialist või muu tööandja esinda, samas kui 23% korral oli selleks teenuseosutaja väljaspoolt ettevõtet ja 24% korral töökeskkonnaspetsialist koos teenuseosutajaga väljaspoolt ettevõtet. Alla 10 töötajaga ettevõtetes esines suurematest pisut sagedamini ettevõtte enda poolset riskianalüüsi läbiviimist, kuigi käibe lõikes vaadeldes eraldi ühtset mustrit välja ei joonistunud.

- **Enim on kaardistatud töövahenditega seotud ohte (87%), teistest aga vähem seadmetega seotud ohte (74% korral).**
- **Enamasti täiendatakse teostatud riskianalüüsi vastavalt konkreetsele vajadusele (nii vastas 54% vastajaist), iga neljanda vastaja ettevõttes täiendatakse seda umbes kord aastas.** Vajadusele vastavalt reageerimine on kõige tüüpilisem kõige väiksemates ettevõtetes.
- **Peamisteks põhjusteks, miks töökeskkonna riskianalüüsi on täiendatud, on olnud muutunud töötingimused (77% ettevõtete korral) ning vahetatud või uuendatud töövahendid või tehnoloogia (74% puhul).** Nii käibe kui töötajate arvu poolest suurimates ettevõtetes on väiksematega võrreldes olnud riskianalüüsi täiendamise põhjuste seas märksa rohkem tehnoloogia/töövahendite uuendamine või vahetamine; uute andmete ilmumine ohutegurite kohta; õnnetuse või ohtliku olukorra esinemine ja ka töötervishoiuarsti poolne töötaja tööga seotud haigestumise tuvastamine.
- **Kõige sagedasemaks järgmiseks sammuks peale töökeskkonna riskianalüüsi tegemist on olnud töökeskkonna parendamine vastavalt analüüsi tulemustele (87% vastanute ettevõtetes), samuti vastavalt vajadusele sobivate isikukaitsevahendite valimine (77% puhul).** Kõige vähem on tulnud ette töötaja tervisekontrolli saatmist (63% puhul) - see tegevus on ühtlasi kõige vähem levinud alla 100 000-eurose aastakäibega ettevõtetes (51%). 300 000 kuni miljoni eurose käibega ettevõtetes on teistest märksa sagedamini olnud riskianalüüsi tulemuseks töötajate väljaõppe ja täiendkoolituse vajaduse väljaselgitamine (89% vastavate ettevõtete korral).
- **Suurimaks takistuseks töökeskkonna riskianalüüsi tegemisel hinnatakse selle suurt aja- ja töömahtu (sellega nõustub 61% vastanuist).** Oma teadlikkust vastavas temaatikas peab problemaatiliseks ligikaudu 30% vastanuist, samas 35-40% on kahtleval seisukohal.

- **Tööandja kohustus, millest ollakse kõige rohkem teadlikud, on töötajate teavitamine ohuteguritest, töökeskkonna riskianalüüsi tulemustest ning tervisekahjustuste vältimiseks rakendatavatest abinõudest** - seda kohustust teab 92% vastanustest. Samavõrra teadlik ollakse ka tööandja kohustusest tutvustada töötajale töötervishoiu ja tööohutuse nõudeid ning kontrollida nende täitmist (teadlikkus 91%-l vastanuist). Tööohutuse ja -tervishoiu alase juhendamise ning väljaõppe korraldamise ja tööd ning töövahendeid puudutava ohutusjuhendi koostamise ja kinnitamise kohustusest on teadlik tugev 85-87% vastanuist. Teadlikkus on mitmes aspektis (nt. riskianalüüsi, tervisekontrolli ja esmaabi puudutavate teemade osas) teistest märksa madalam just väikeste ettevõtete ja osaühingute esindajate hulgas.
- **Juhendamise liikidest on enim kasutusel uue töötaja sissejuhatav juhendamine enne tööle asumist (85% vastanute ettevõtetes), millele järgneb kasutatavuselt töötaja esmajuhendamine töökohal (75%).** Nii töötajate kui käibe osas väikseimates ettevõtetes ja osaühingutes on juhendamise liigid kasutusel harvem kui suuremates ettevõtetes ja aktsiaseltsides.
- **Tööandja teadlikkust tööohutuse ja töötervishoiu alases temaatikas peetakse oluliseks 83% vastanute ettevõtetes,** sealjuures kõige suuremates pisut olulisemaks kui kõige väiksemates.
- **Teadlikkus TÖÖBIK-ust on kokku 14% uuritud sihtrühmast.** Teadlikkus on selgelt kõrgem aktsiaseltside ja suuremate ettevõtete esindajate hulgas (50+ töötajaga ettevõtetes 37% ning 10+ miljoni eurose käibega ettevõtetes 50%). Regiooniti on teadlikkus kõrgeim Lääne-Eestis (29%) ja madalaim Lõuna-, Ida- ning Põhja-Eestis (5-9%).
- **Informatsiooni TÖÖBIK-u kohta on saadud enamasti Internetist (73% vastanuist),** ent vähesemal määral ka ajalehtedest või ajakirjadest (21%).

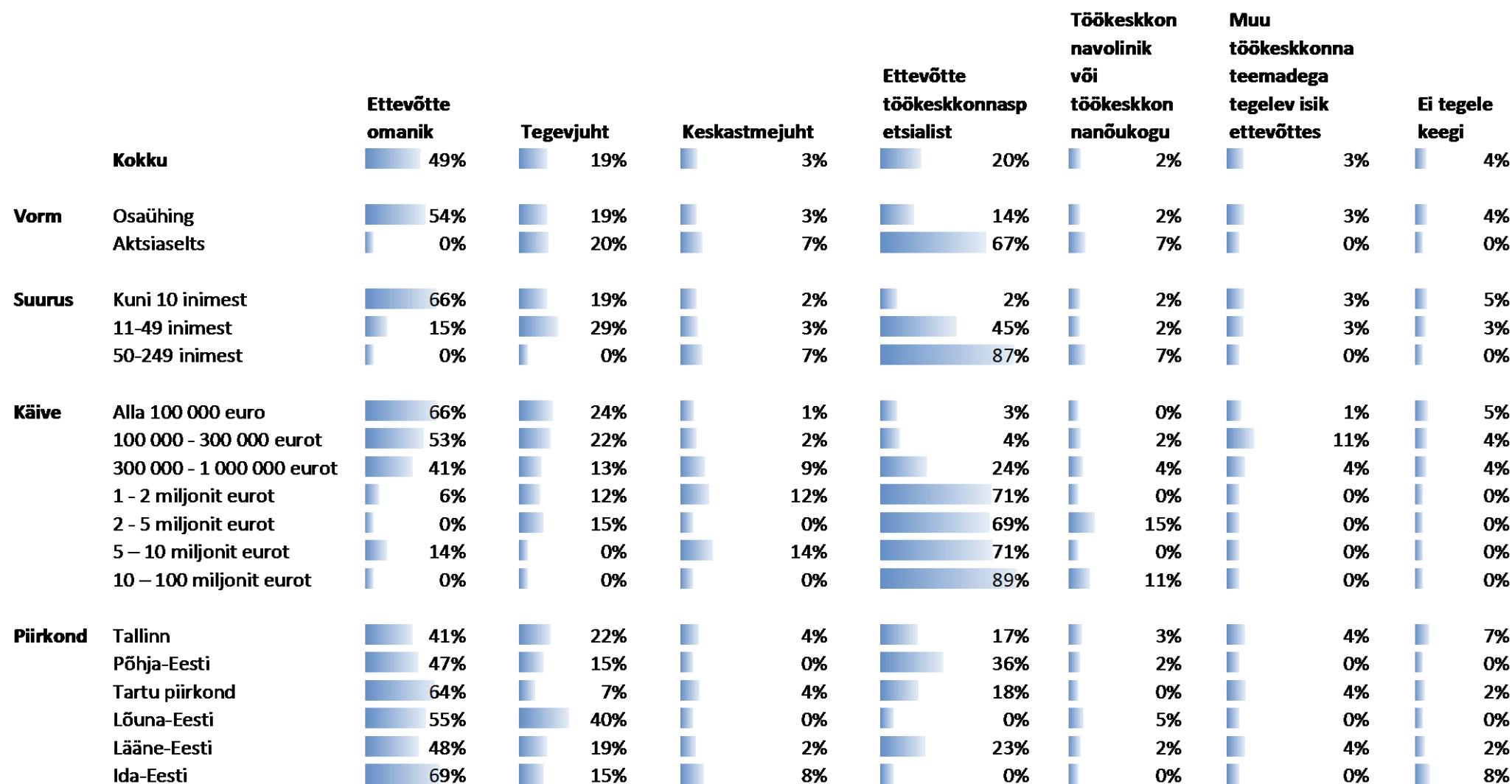
Töetervishoiu ja tööohutusega tegelemise olulisus

Kui oluliseks Te peate ettevõttes töetervishoiu ja tööohutusega tegelemist? (N=300)

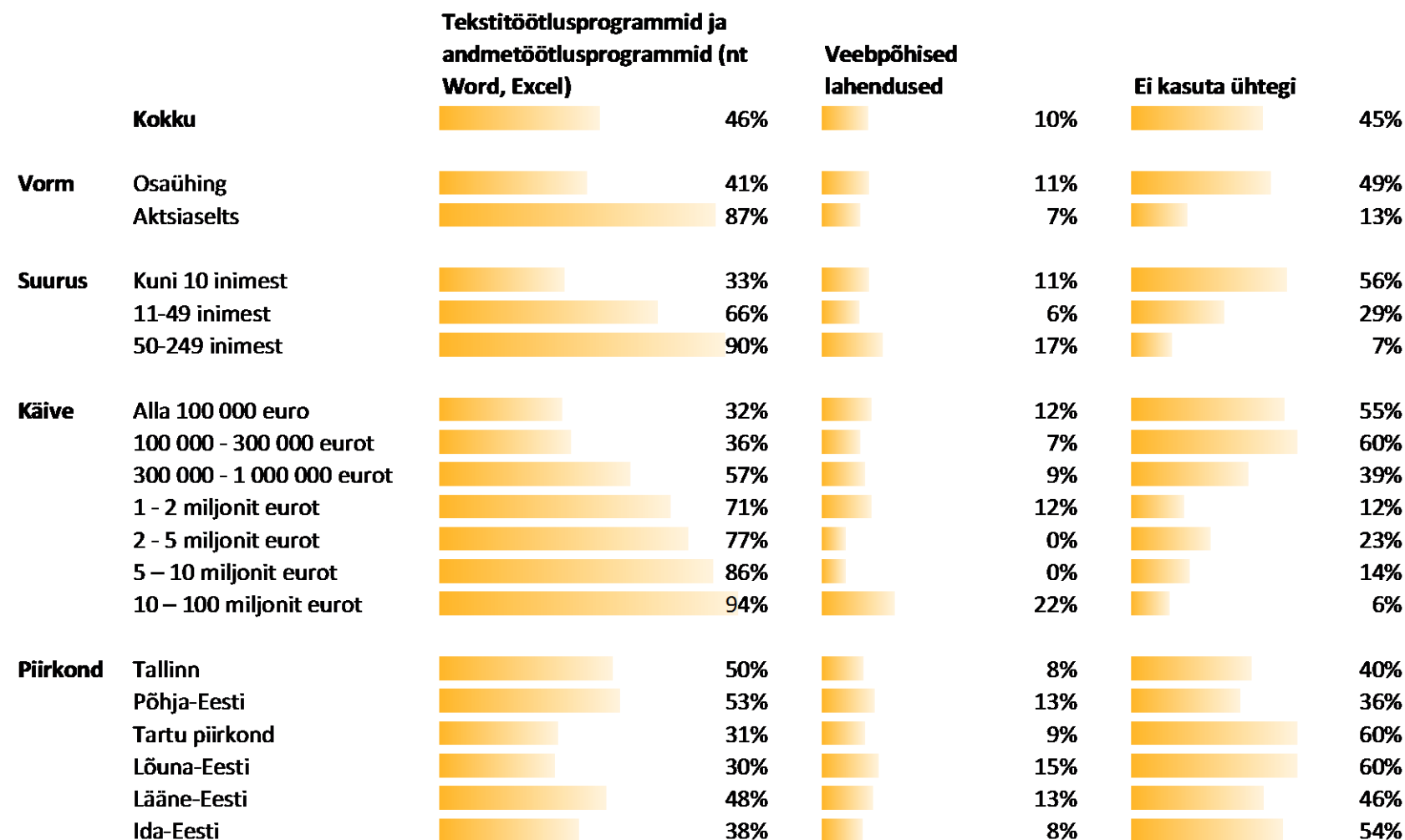
Töetervishoiu ja tööohutusega tegelev isik

Kes tegeleb Teie ettevõttes töetervishoiu ja tööohutuse küsimustega? (N=300)

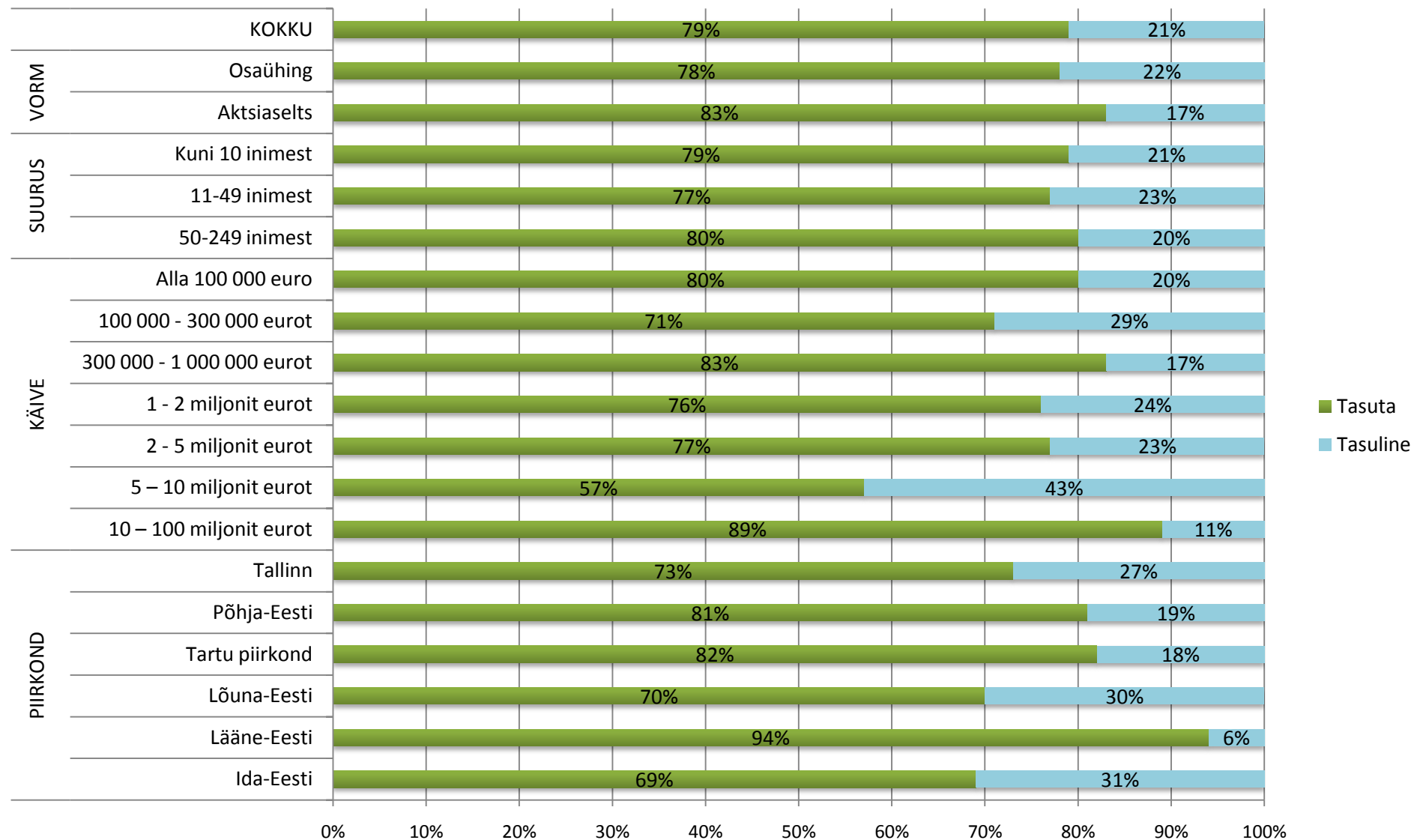
Tarkvara kasutamine töökeskkonna kaardistamiseks

Millist tarkvara või vahendeid Teie ettevõttes kasutatakse töökeskkonna kaardistamisel (N=300)

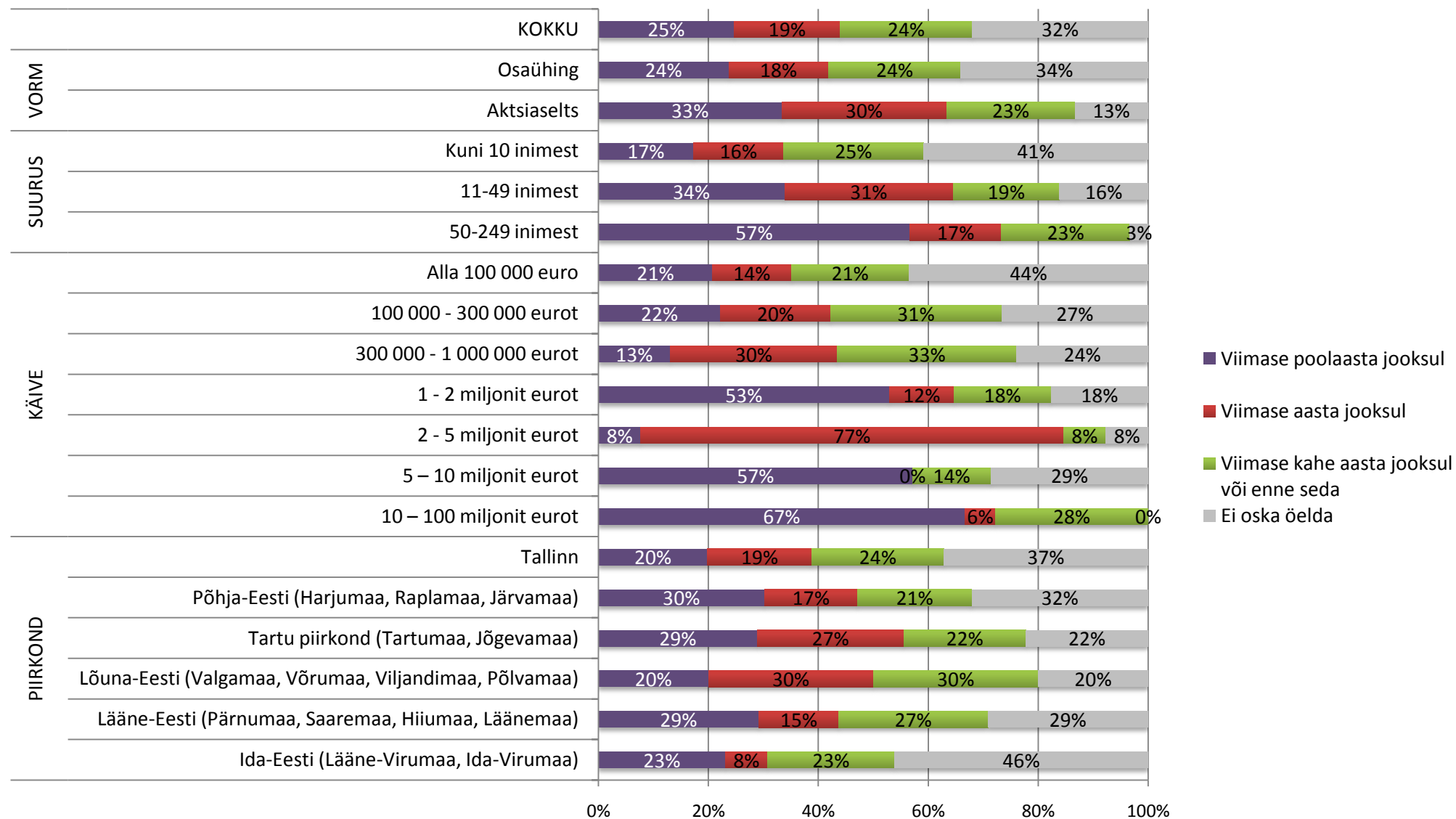
Tarkvara töökeskkonna kaardistamiseks

Kas kasutatav tarkvara on tasuline? (N=300)

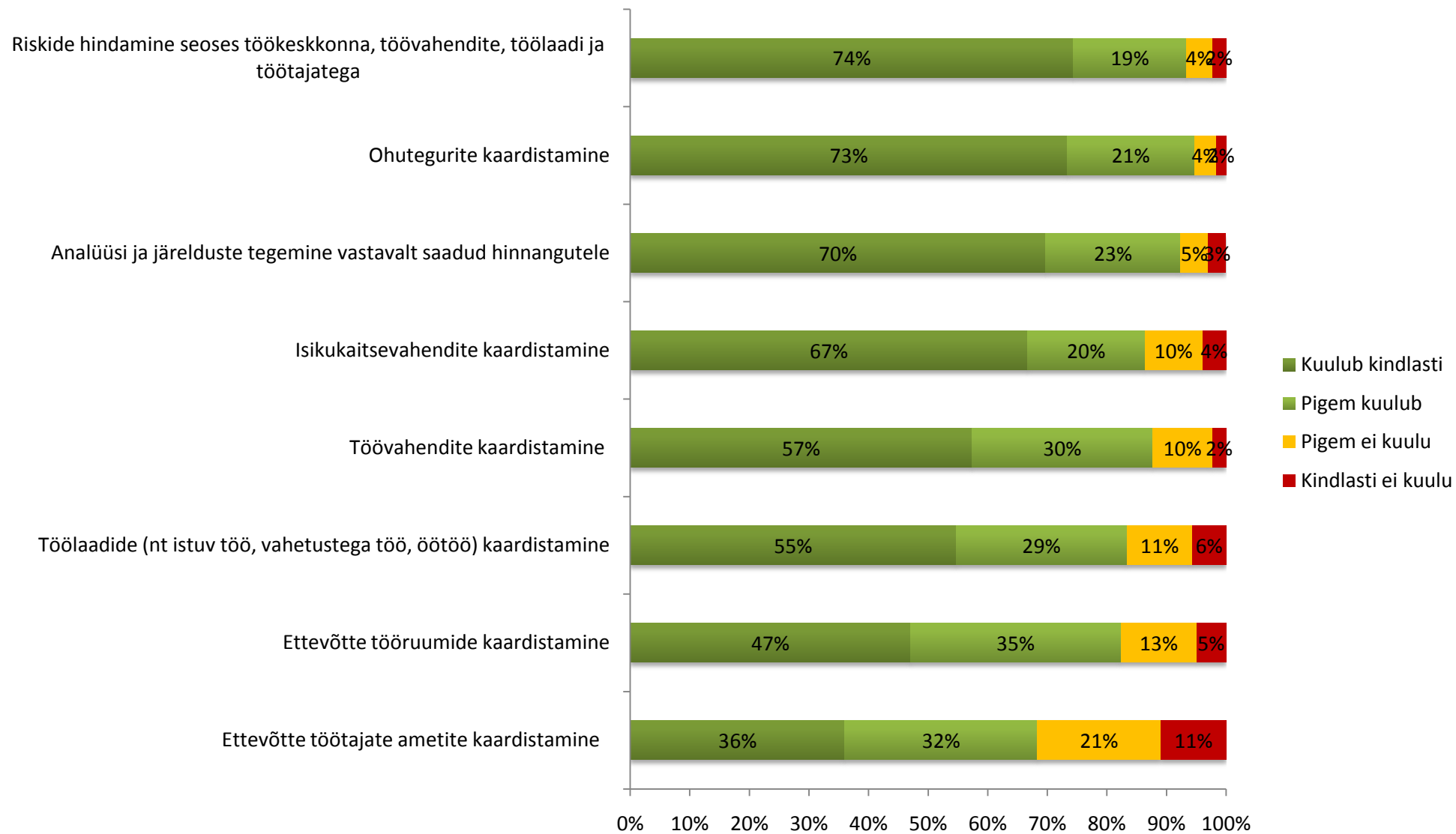
Viimane töökeskkonna ohutegurite kaardistamine

Millal toimus viimati ettevõtte töökeskkonna ohutegurite kaardistamine? (N=300)

Töökeskonna ohutegurite kaardistamise tähendus

Mida tähendab Teie jaoks ettevõtte töökeskonna ohutegurite kaardistamine? (N=300)

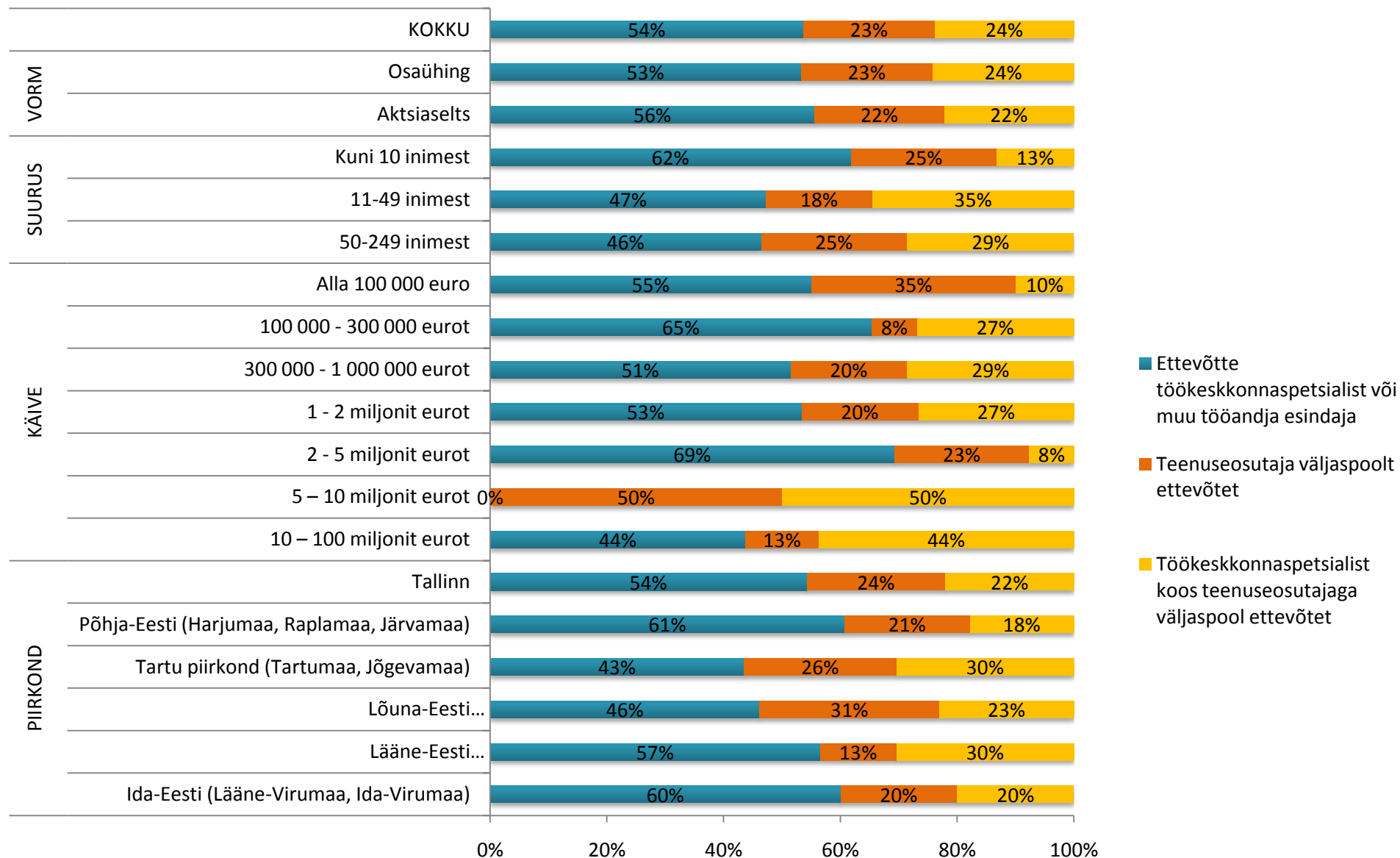
Töökeskonna riskianalüüsi läbiviimise kogemus

Kas Teie ettevõttes on läbi viidud töökeskonna riskianalüüs? (N=300)

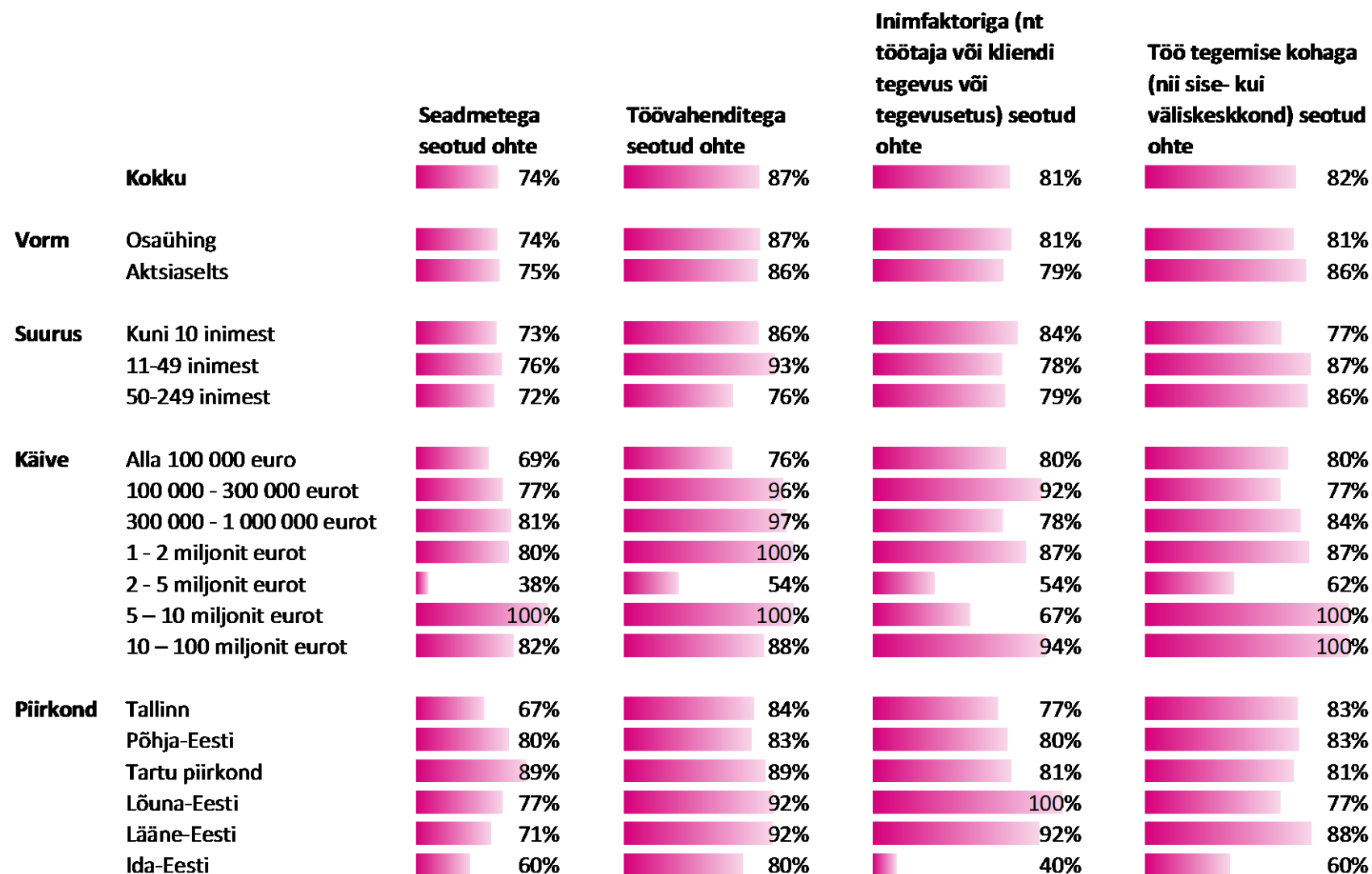
Riskianalüüsi läbiviija

Kes on Teie ettevõttes riskianalüüsi läbi viinud? (N=163)

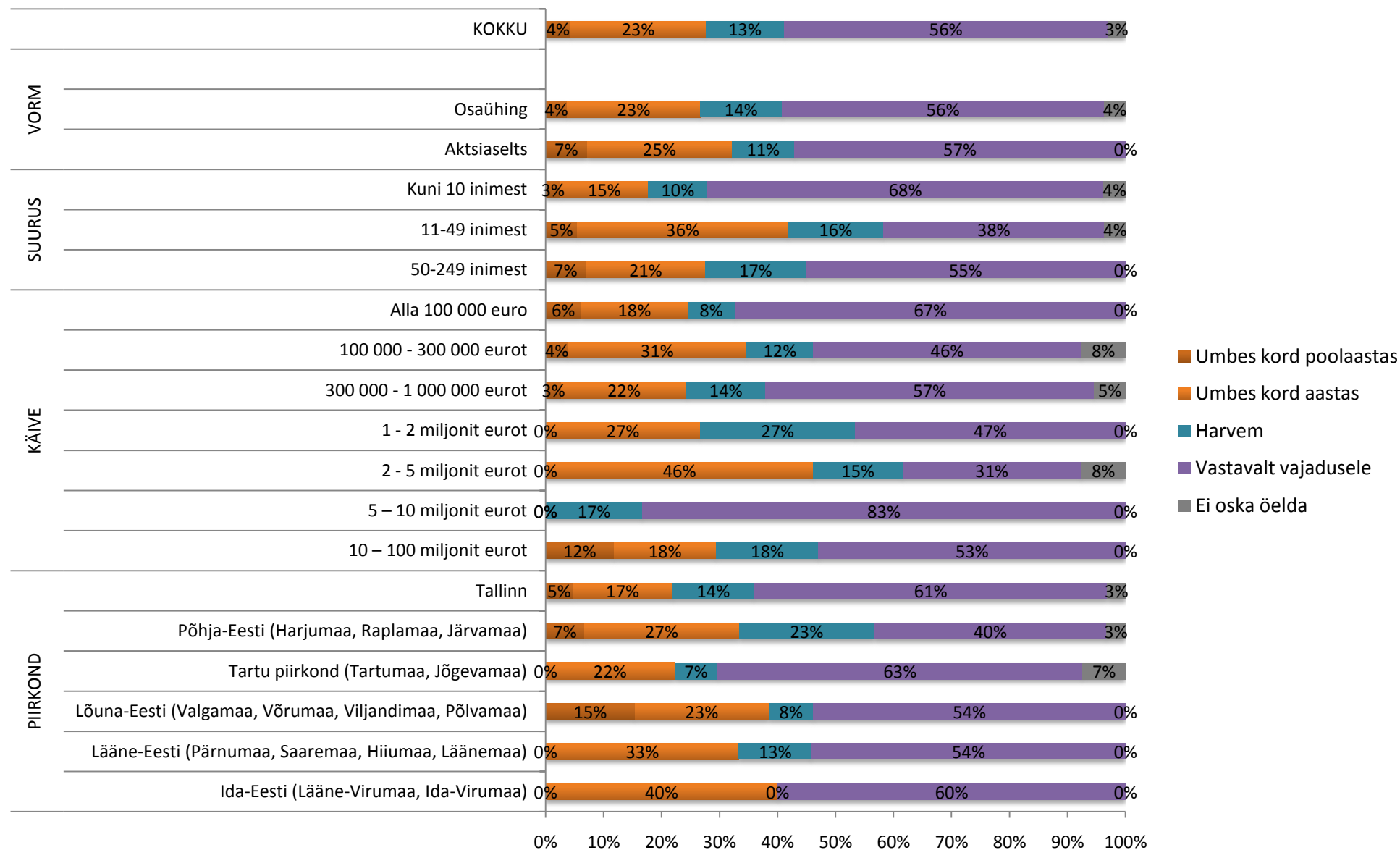
Töökeskonna kaardistamine

Milliseid ohte töökonnas kaardistatakse? (N=163)

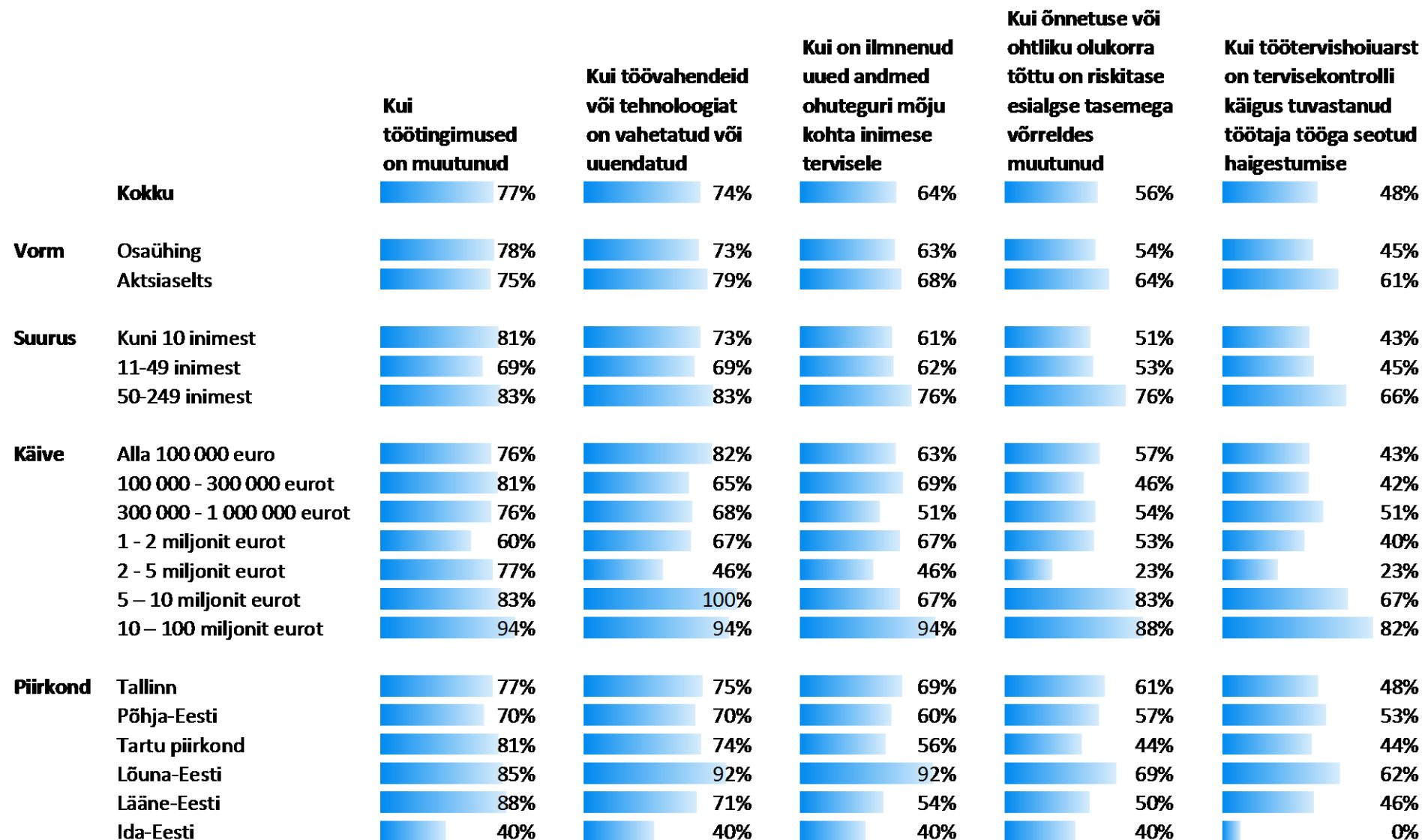
Töökeskonna riskianalüüsi täiendamise sagedus

Kui sageli täiendatakse Teie ettevõtte töökeskonna riskianalüüsi? (N=163)

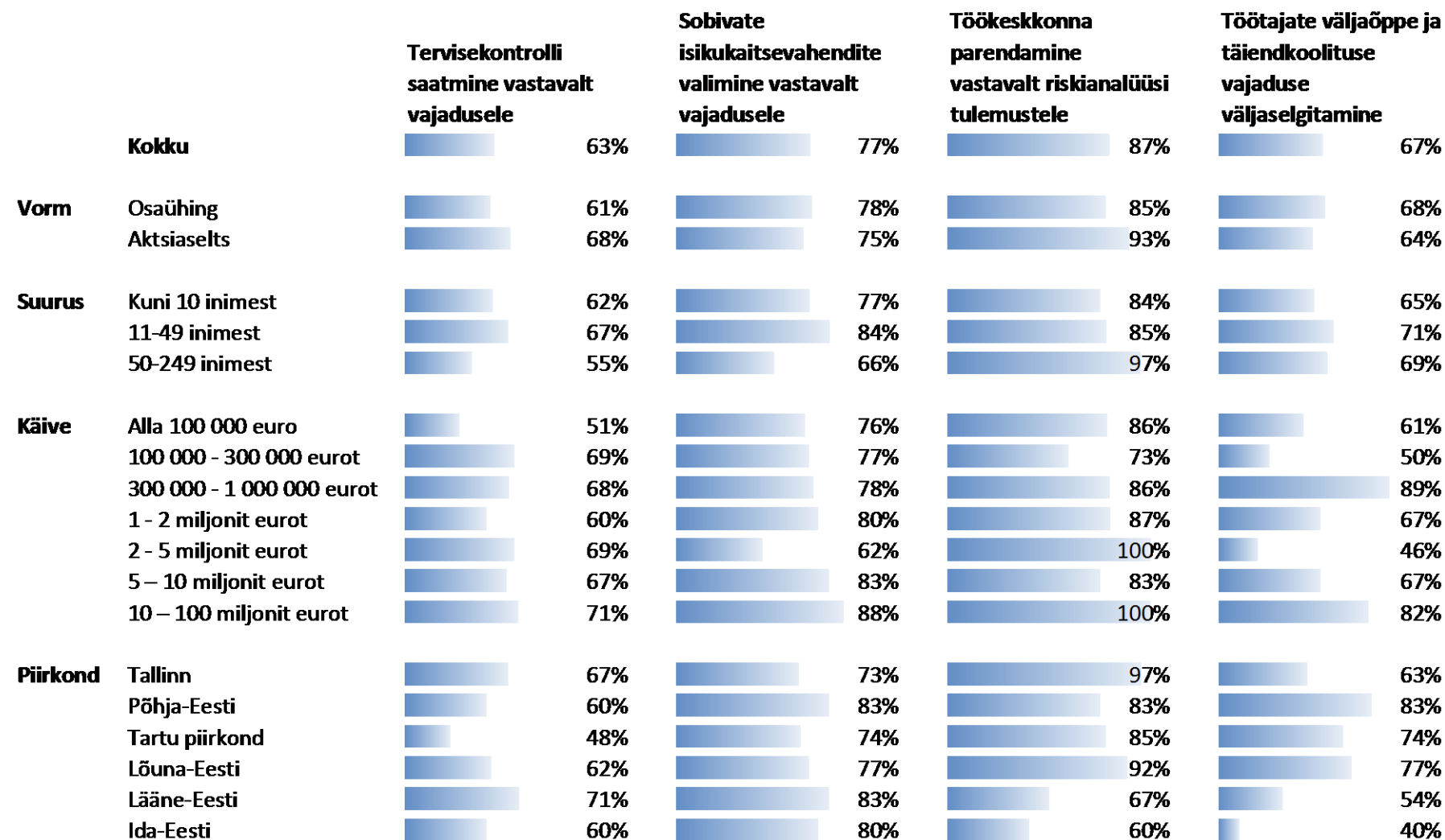
Töökeskonna riskianalüüsi täiendamise põhjused

Millistel juhtudel täiendatakse Teie ettevõttes töökeskonna riskianalüüsi? (N=163)

Töökeskonna riskianalüüsi järgsed tegevused

Millised tegevused järgnevad Teie ettevõttes töökeskonna riskianalüüsile? (N=163)

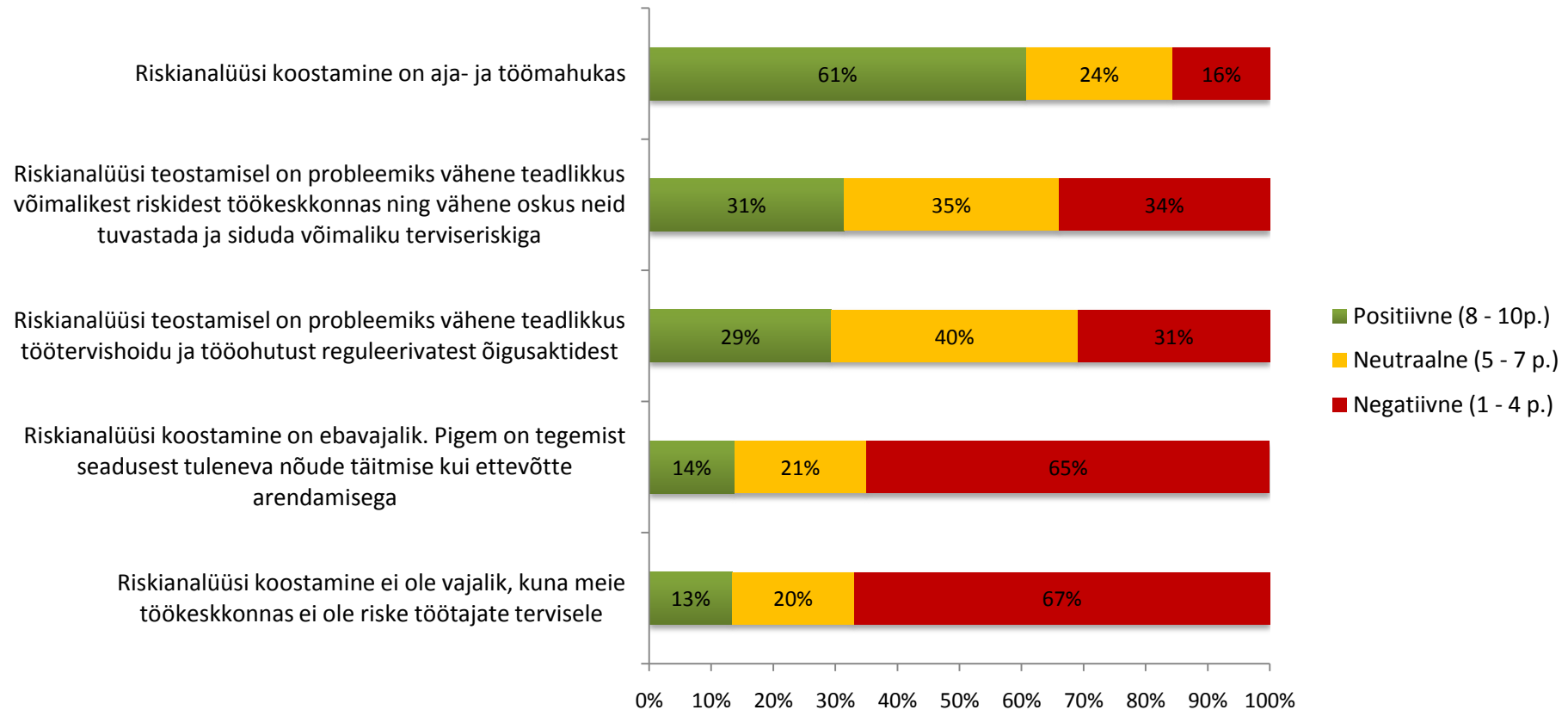
Põhiprobleemid töökeskkonna riskianalüüsi koostamisel

Milliseid põhiprobleeme on Teie ettevõttes esinenud töökeskkonna riskianalüüsi koostamisel? (N=163)

Suhtumine riskianalüüsi koostamisse

Kuivõrd Te nõustute järgnevate väidetega? (N=300)

Teadlikkus tööandja kohustustest (1/2)

Millised õigusaktidest tulenevad kohustused on Teie arvates tööandjal? (N=300)

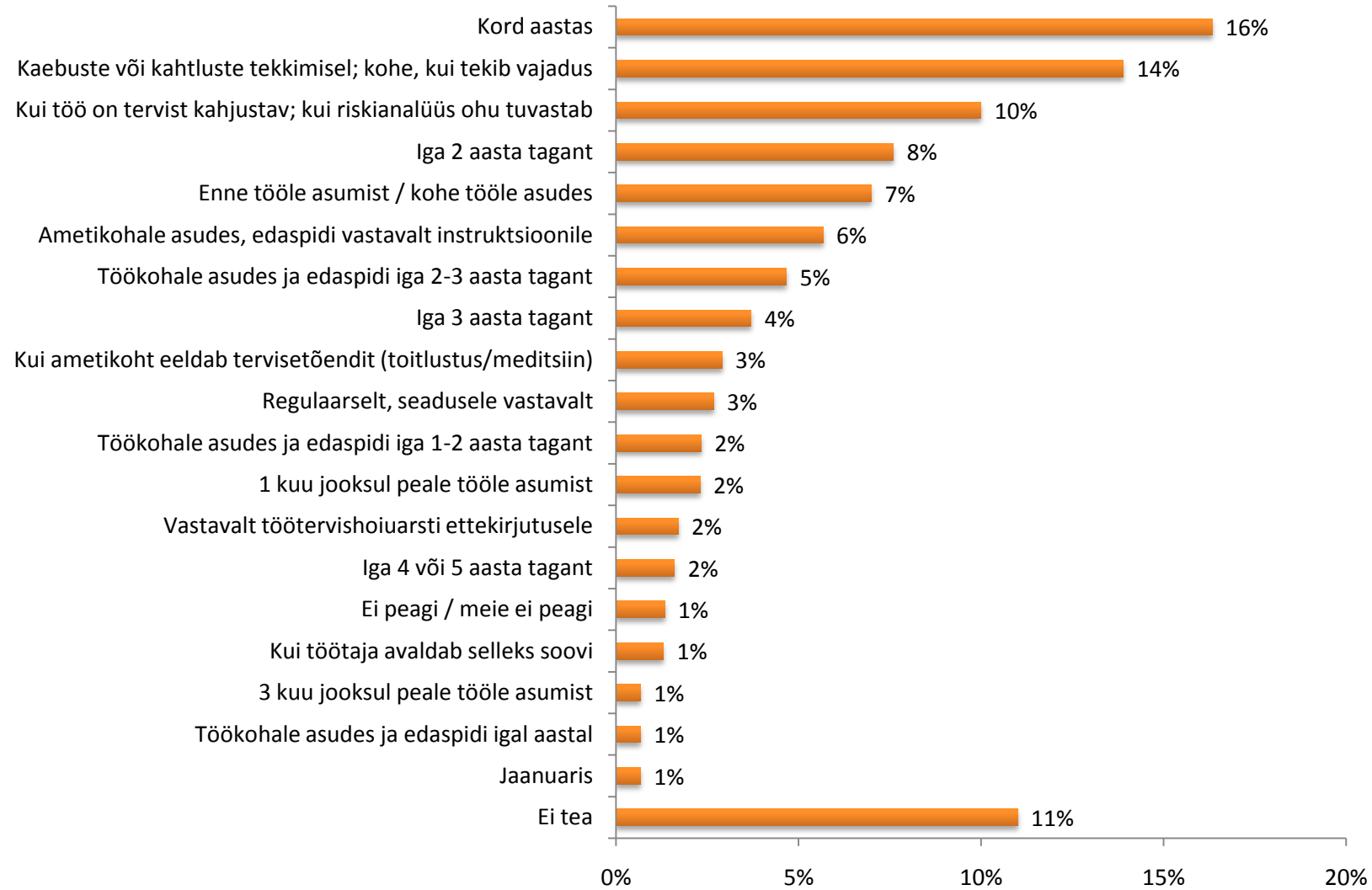
Teadlikkus tööandja kohustustest (2/2)

Millised õigusaktidest tulenevad kohustused on Teie arvates tööandjal? (N=300)

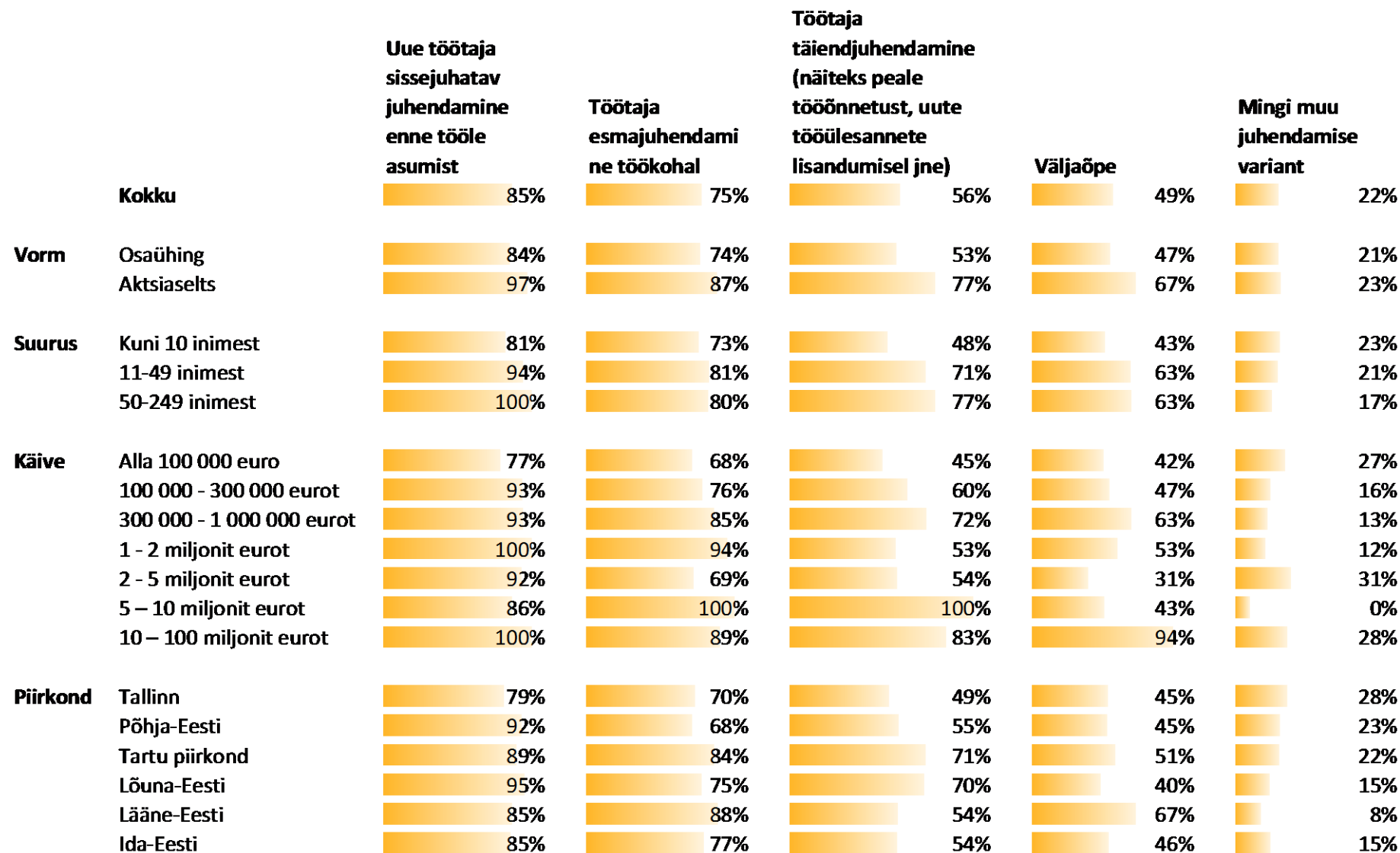
Töötaja saatmine tervisekontrolli

Millal peaks tööandja saatma töötaja tervisekontrolli? (N=300)

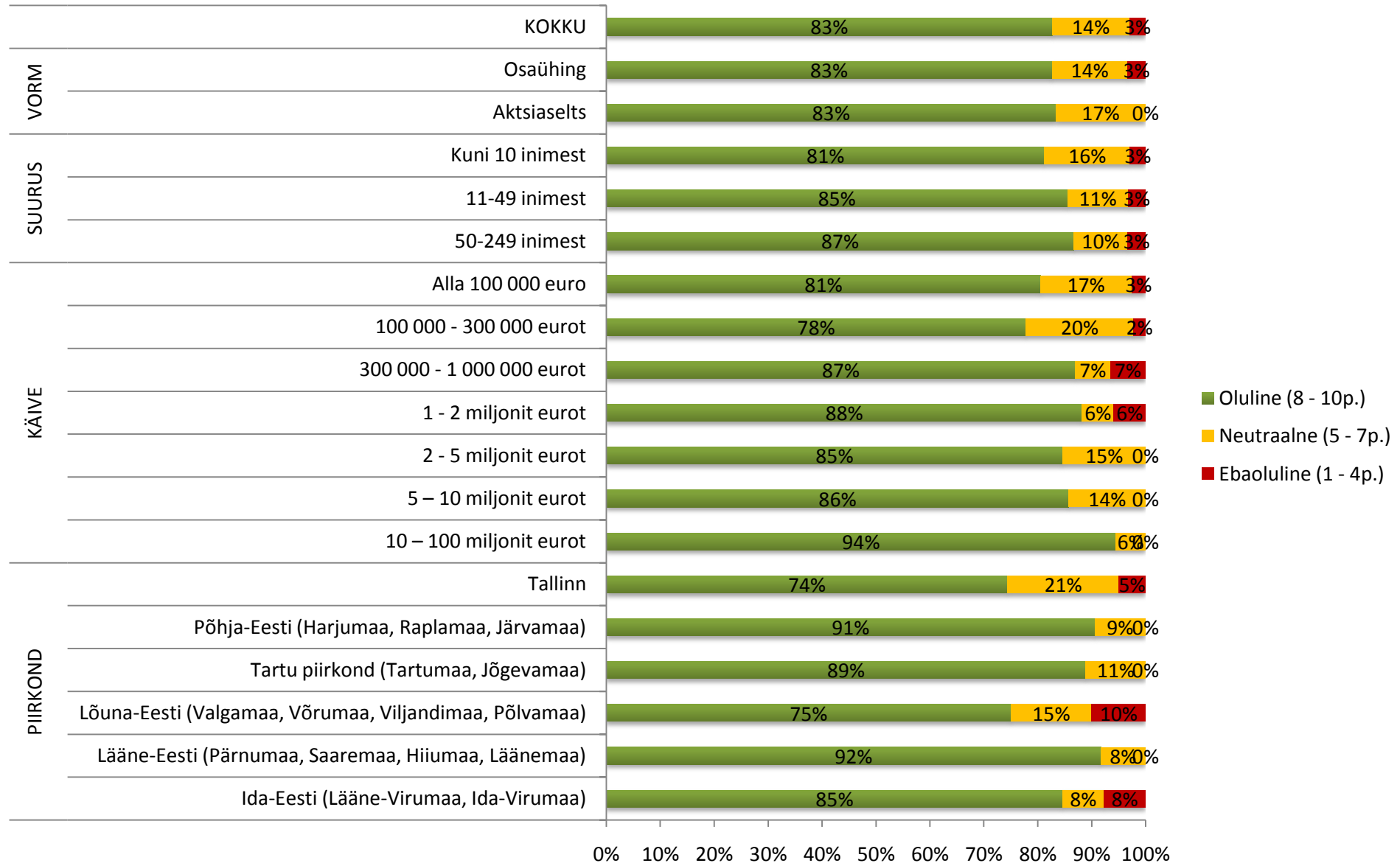
Töötaja juhendamine ettevõttes

Millist juhendamist viiakse Teie ettevõttes läbi? (N=300)

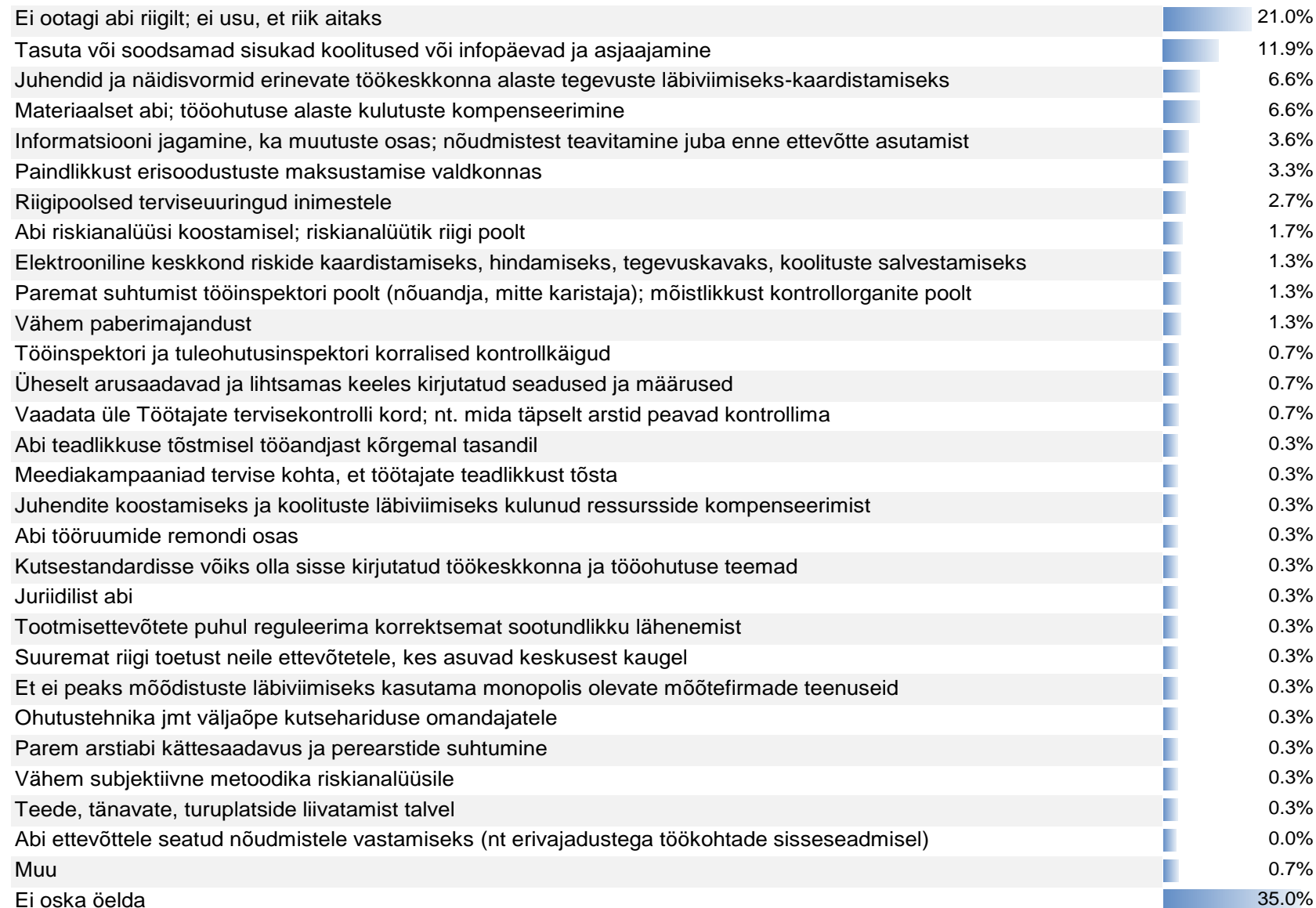
Tööohutuse- ja tervishoiu alase teadlikkuse olulisus

Kui oluliseks Teie ettevõttes peetakse tööandja teadlikkust tööohutuse- ja tervishoiu alases temaatikas? (N=300)

Ootus riigipoolsele abile

Millist riigipoolset abi Te ootaksite oma ettevõtte töökeskkonna korraldamisel? (N=300)

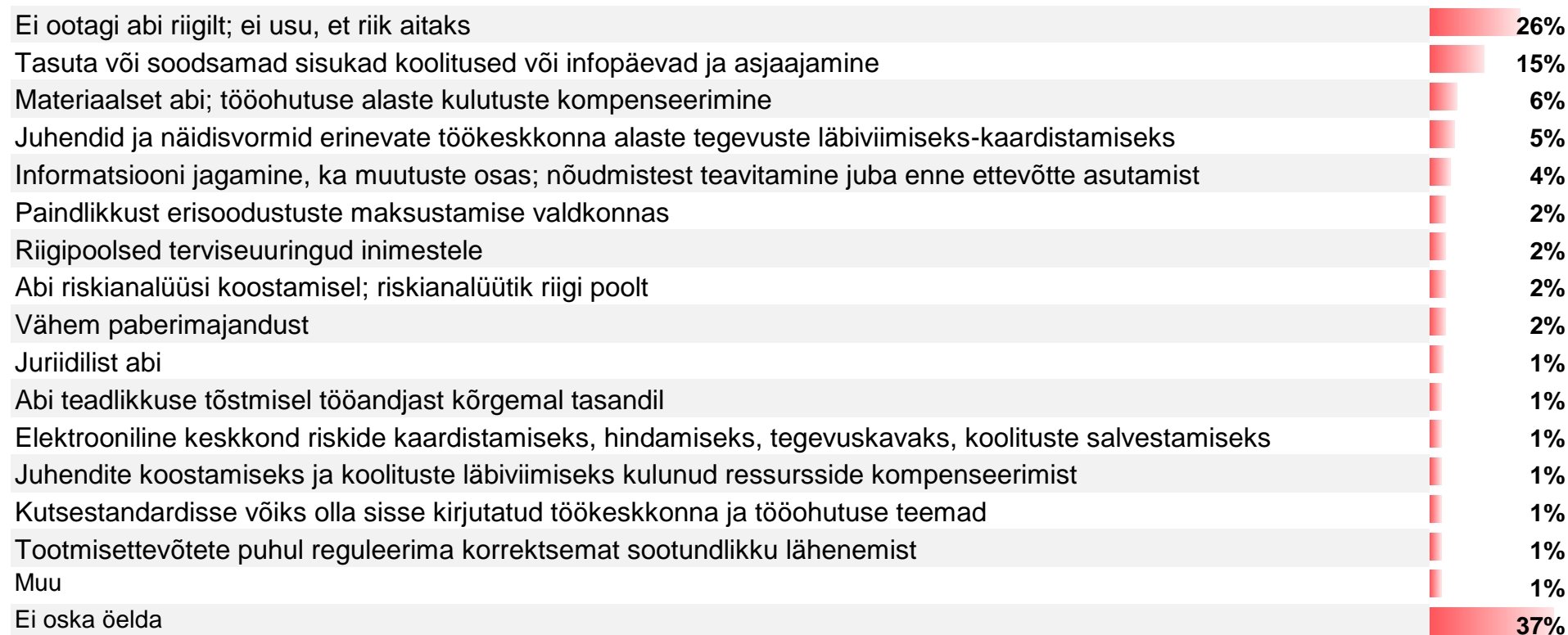
Ootus riigipoolsele abile (ettevõttes on riskianalüüs koostatud)

Millist riigipoolset abi Te ootaksite oma ettevõtte töökeskkonna korraldamisel? (N=163)

Ei ootagi abi riigilt; ei usu, et riik aitaks	17%
Tasuta või soodsamad sisukad koolitused või infopäevad ja asjaajamine	12%
Juhendid ja näidisvormid erinevate töökeskkonna alaste tegevuste läbiviimiseks-kaardistamiseks	8%
Materiaalset abi; tööohutuse alaste kulutuste kompenseerimine	7%
Paindlikkust erisoodustuste maksustamise valdkonnas	4%
Informatsiooni jagamine, ka muutuste osas; nõudmistest teavitamine juba enne ettevõtte asutamist	4%
Riigipoolsed terviseuuringud inimestele	4%
Paremat suhtumist tööinspektori poolt (nõuandja, mitte karistaja); mõistlikkust kontrollorganite poolt	2%
Elektrooniline keskkond riskide kaardistamiseks, hindamiseks, tegevuskavaks, koolituste salvestamiseks	2%
Tööinspektori ja tuleohutusinspektori korralised kontrollkäigud	1%
Abi riskianalüüsi koostamisel; riskianalüütik riigi poolt	1%
Üheselt arusaadavad ja lihtsamas keeles kirjutatud seadused ja määrused	1%
Vaadata üle Töötajate tervisekontrolli kord; nt. mida täpselt arstid peavad kontrollima	1%
Meediakampaaniad tervise kohta, et töötajate teadlikkust tõsta	1%
Abi tööruumide remondi osas	1%
Suuremat riigi toetust neile ettevõtetele, kes asuvad keskusest kaugel	1%
Et ei peaks töökeskkonna mõõdistuste läbiviimiseks kasutama monopolis olevate mõõtefirmade teenuseid	1%
Ohutustehnika jmt väljaõpe kutsehariduse omandajatele	1%
Abi ettevõttele seatud nõudmistele vastamiseks (nt erivajadustega töökohtade sisseseadmisel)	1%
Parem arstiabi kättesaadavus ja perearstide suhtumine	1%
Vähem subjektiivne meetodika riskianalüüsile	1%
Vähem paberimajandust	1%
Teede, tänavate, turuplatside liivatamist talvel	1%
Muu	1%
Ei oska öelda	33%

Ootus riigipoolsele abile (ettevõttes pole riskianalüüsi koostatud)

Millist riigipoolset abi Te ootaksite oma ettevõtte töökeskkonna korraldamisel? (N=137)

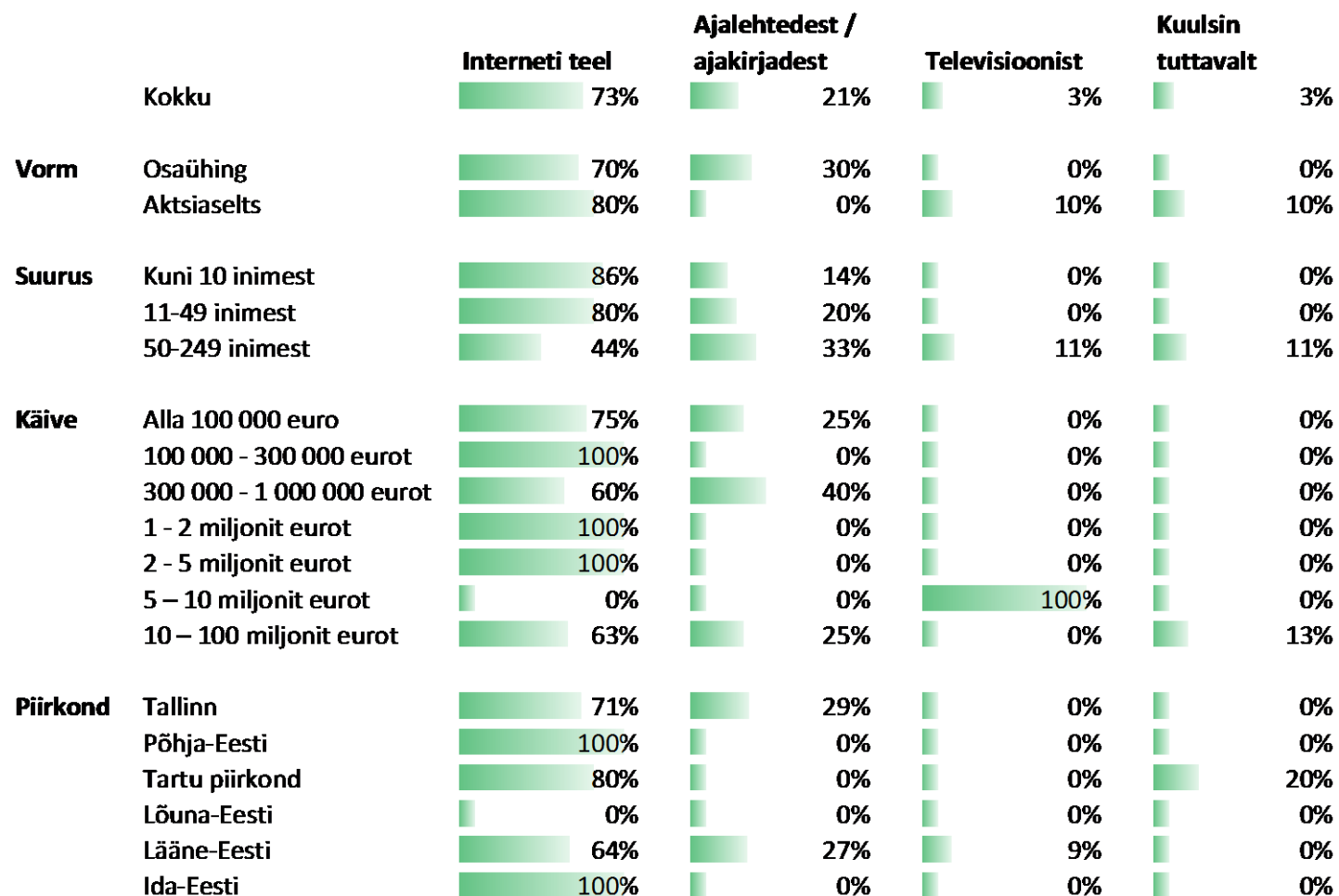
Teadlikkus TÖÖBIK-ust

Kas olete kuulnud töökeskkonna töövahendist TÖÖBIK? (N=300)

Informatsiooni allikad TÖÖBIK-u kohta

Kust Te TÖÖBIKU kohta informatsiooni saite? (N=300)

SOCIO
uuringukeskus

socio@socio.ee
+372 56 911 907
www.socio.ee